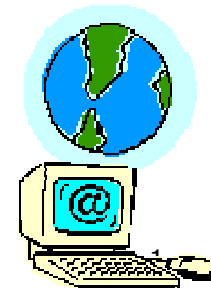

DR JAROSŁAW KRAJKA
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

KOMPUTER W NAUCZANIU
ELEMENTÓW JĘZYKA
WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO –
WIZUALIZACJA I INTERAKTYWNOŚĆ
W CALL

Dr Jarosław Krajka, UMCS, jarek.krajka@wp.pl

Prezentacja została pokazana podczas wykładu pana dr Jarosława Krajki (UMCS), który odbył się dnia 14 kwietnia 2010 o godz. 13 w Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli na ul. Dominikańskiej 5 w Lublinie – w ramach konferencji dla nauczycieli „WIZUALIZACJA I INTERAKTYWNOŚĆ W NAUCZANIU JĘZYKÓW OBCYCH”

ZARYS PREZENTACJI

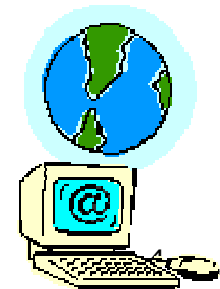
1. RYS HISTORYCZNY NAUCZANIA WSPOMAGANEGO KOMPUTEROWO (CALL)
2. WYBRANE NARZĘDZIA WEB 2.0 W NAUCZANIU PODSYSTEMÓW JEZYKA

KOMPUTER W NAUCZANIU ELEMENTÓW JĘZYKA WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO – WIZUALIZACJA I INTERAKTYWNOŚĆ W CALL

Część 1:

RYS HISTORYCZNY NAUCZANIA
WSPOMAGANEGO KOMPUTEROWO
(CALL)

Dr Jarosław Krajka, UMCS, jarek.krajka@wp.pl

KOMPUTER W PROCESIE NAUCZANIA

- Lata 60-te –
  - projekt Van Campena, Uniwersytet Stanford - ogromnych rozmiarów minikomputer bez klawiatury i ekranu był stosowany do nauki rosyjskiego na poziomie podstawowym
  - projekt PLATO, Uniwersytet Illinois - program komputerowy wspomagał naukę słownictwa, oceniał poprawność odpowiedzi studenta oraz rejestrował postępy w nauce
- Lata 70-te –
  - Projekt TICCIT (*Time-Shared, Interactive, Computer Controlled Information Television*), Brigham Young University - łączył komputer i technikę telewizyjną, materiał językowy zawierał teksty, nagrania dźwiękowe i wideo
- Lata 80-te –
  - wprowadzenie mikrokomputerów, wykorzystanie korpusów i programów konkordancyjnych, zastosowanie wideodysków interaktywnych
- Lata 90-te –
  - upowszechnienie komputerów, dynamiczny rozwój Internetu, zwiększenie mocy procesorów, pojemności pamięci operacyjnej i karty graficznej, udoskonalenie multimedii, upowszechnienie dysków optycznych (CD-ROM)

FAZY ROZWOJU INTERNETU

- **Etap 1: badania i nauka przez Internet, 1980-1991:** wykorzystanie Internetu do celów badawczych i naukowych, finansowane przez fundusze federalne, z różnymi protokołami dostępu
- **Etap 2: wczesny publiczny Internet, 1992-1997:** powstają prywatne firmy zapewniające publiczny dostęp do Internetu (ISP), łączące istniejące sieci sfinansowane przez rząd federalny
- **Etap 3: międzynarodowy publiczny Internet, 1998-2005:** żywiołowy rozwój Internetu do osiągnięcia masy krytycznej, stymulowany doskonaleniem przeglądarek, rozpowszechnieniem szerokopasmowych łączy światłowodowych, modernizacją komputerów w pełni multimedialne stacje robocze
- **Etap 4: wyzwania dla Internetu przyszłości, 2006-?:** Internet stał się uniwersalną siecią odległą, z niekończącym się rozwojem technologii i liczbą komputerów, stron i usług

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE INTERNETU DRUGIEJ GENERACJI

- ❑ ewolucja z Internetu „czytanego” (Read-Web) do Internetu „czytanego-pisanego” (Read-Write Web)
- ❑ „architektura uczestnictwa” (architecture of participation) – otwarty charakter aplikacji w wymiarze społecznym i technologicznym
- ❑ personalizacja aplikacji, poprzez ich dostosowanie do własnych potrzeb oraz łączenie ze sobą (mashing up)
- ❑ zapewnienie przez darmowe sieciowe usługi funkcjonalności porównywalnych do komercyjnych programów
- ❑ równe prawa i obowiązki wszystkich użytkowników
- ❑ tworzenie społeczności wokół wybranych narzędzi
- ❑ pobieranie mikrodanych (microcontent) z różnych miejsc w Sieci do spersonalizowanych aplikacji
- ❑ „Internet jako platforma” (Internet as a platform) – użytkownicy mają pełną kontrolę nad własnymi danymi w aplikacji Web 2.0

ROZWÓJ NAUCZANIA WSPOMAGANEGO KOMPUTEROWO 1

Warschauer (1996), Warschauer i Healey (1998),

- ❑ **Behawiorystyczne nauczanie wspomagane komputerowo (Behaviorist CALL)**
- ❑ **Komunikatywne nauczanie wspomagane komputerowo (Communicative CALL)**
- ❑ **Integracyjne nauczanie wspomagane komputerowo (Integrative CALL)**

???

- ❑ **Inteligentne nauczanie wspomagane komputerowo (Intelligent CALL)**

<i>Stage</i>	1970s–1980s: Structural CALL	1980s–1990s: Communicative CALL	21st Century: Integrative CALL
<i>Technology</i>	Mainframe	PCs	Multimedia and Internet
<i>English-teaching paradigm</i>	Grammar- translation and audio-lingual	Communicate [sic]language teaching	Content-Based, ESP/EAP
<i>View of language</i>	Structural (a formal structural system)	Cognitive (a mentally constructed system)	Socio-cognitive (developed in social interaction)
<i>Principal use of computers</i>	Drill and practice	Communicative exercises	Authentic discourse
<i>Principal objective</i>	Accuracy	And fluency	And agency

Warschauer (2000)

9

ROZWÓJ NAUCZANIA WSPOMAGANEGO KOMPUTEROWO 2

Bax (2003)

- ❑ **Restrykcyjne nauczanie wspomagane komputerowo (Restricted CALL)**
- ❑ **Otwarte nauczanie wspomagane komputerowo (Open CALL)**
- ❑ **Zintegrowane nauczanie wspomagane komputerowo (Integrated CALL)**

???

- ❑ **Znormalizowane nauczanie wspomagane komputerowo (Normalised CALL)**

Table 2
Restricted, Open and Integrated CALL: an outline

Content	Type of task	Type of student activity	Type of feedback	Teacher roles	Teacher attitudes	Position in curriculum	Position in lesson	Physical position of computer
<i>Restricted CALL</i> Language system	Closed drills Quizzes	Text reconstruction Answering closed questions Minimal interaction with other students	Correct/incorrect	Monitor	Exaggerated fear and/or awe	Not integrated into syllabus—optional extra Technology precedes syllabus and learner needs	Whole CALL lesson	Separate computer lab
<i>Open CALL</i> System and skills	Simulations Games CMC	Interacting with the computer Occasional interaction with other students	Focus of linguistic skills development Open, flexible	Monitor/facilitator	Exaggerated fear and/or awe	Toy Not integrated into syllabus—optional extra Technology precedes syllabus and learner needs	Whole CALL lesson	Separate lab—perhaps devoted to languages
<i>Integrated CALL</i> Integrated language skills work Mixed skills and system	CMC WP e-mail Any, as appropriate to the immediate needs	Frequent interaction with other students Some interaction with computer through the lesson	Interpreting, evaluating, commenting, stimulating thought	Facilitator Manager	Normal part of teaching—normalised	Tool for learning Normalised integrated into syllabus, adapted to learners' needs <i>Analysis of needs and context precedes decisions about technology</i>	Smaller part of every lesson	In every classroom, on every desk, in every bag

Bax (2003)

SZKOLENIE NAUCZYCIELI W ROKU 2000

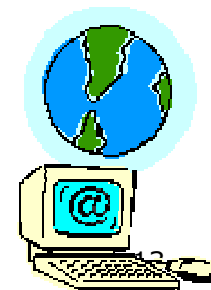
- Wymogi awansu zawodowego
- Nauczyciele - „Cyfrowi imigranci”
- Kształcenie umiejętności komputerowych w obrębie modułów ECDL
- Podstawy metodyki nauczania wspomaganego komputerowo
  - Narzędzia komunikacyjne
  - Ewaluacja i wykorzystanie multimedialnych
  - Konstruowanie i prowadzenie lekcji internetowych
  - Projekty współpracy międzynarodowej
- Kurs prowadzony z wykorzystaniem tablicy interaktywnej!!!

KOMPUTER W NAUCZANIU ELEMENTÓW JĘZYKA WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO – WIZUALIZACJA I INTERAKTYWNOŚĆ W CALL

Część 2:

WYBRANE NARZĘDZIA WEB 2.0
W NAUCZANIU PODSYSTEMÓW JEZYKA

Dr Jarosław Krajka, UMCS, jarek.krajka@wp.pl

NAUCZANIE JĘZYKA OBCEGO WSPOMAGANE KOMPUTEROWO (CALL)

- ❑ Computer-Mediated Communication (CMC)
- ❑ Computer-Managed Instruction (CMI)
- ❑ Computer-Assisted Instruction (CAI)
- ❑ Internet/Web-Assisted Language Learning (INTALL)
- ❑ Computer-Managed Testing
- ❑ Computer-Adaptive Testing (CAT)
- ❑ Computer-Based Multimedia (CBM)

SŁOWNIKI 2.0

- ❑ Słowniki sieciowe - *LDOCE Online*,
<http://www.ldoceonline.com>
- ❑ Metawyszukiwarki słownikowe - *OneLook Dictionary*
, <http://www.onelook.com/>,
- ❑ Słowniki „odwrotne” - OneLook reverse dictionary,
<http://www.onelook.com/reverse-dictionary.shtml>
- ❑ Tezaurusy wizualne - Visual Thesaurus,
<http://www.visualthesaurus.com>
- ❑ Słowniki „bezpośredniego dostępu” -
Ultralingua.net, <http://www.ultralingua.net/>;
WordChamp,
<http://www.wordchamp.com/lingua2/Reader.do>
- ❑ Słowniki personalizowane przez użytkownika –
Babylon, <http://www.babylon.com>

TEKST 2.0

- blogi
- wiki
- sieciowe procesory tekstu (online word processors)
- narzędzia konwersji tekstu (text-to-speech, speech-to-text)
- konkordancery wykorzystujące korpusy użytkownika
- konkordancery wykorzystujące Internet jako korpus (Web as Corpus)

OGÓLNODOSTĘPNE KORPUSY J. ANGIELSKIEGO

- pełne wersje z nieograniczonym dostępem do specjalistycznych korpusów (MICASE Michigan Corpus of Academic Spoken English, Polish International Corpus of Learner English);
- wersje demo znanych korpusów, ograniczone najczęściej do prostego wyszukiwania konkordancji z użyciem słów kluczowych (British National Corpus, Collins COBUILD Bank of English);
- pełne wersje dostępu do znanych korpusów udostępnione przez badaczy w stworzonych przez siebie interfejsach (VIEW Variation in English Words and Phrases; Brown Corpus; Lancaster-Oslo-Bergen Corpus; British National Corpus);
- korpusy stworzone z wybranych dzieł literackich, takich jak *Alicja w krainie czarów*, *Władca Pierścieni*, *Zew krwi* czy opowiadania z Sherlockiem Holmesem (Online Concordancer, Web Concordancer);
- korpusy obejmujące artykuły prasowe i wiadomości telewizyjne (Online Concordancer; Web Concordancer; GlossaNet; Reuters Corpora);
- korpusy obejmujące prace uczniów (Online Concordancer; Web Concordancer);
- korpusy specjalistyczne, np. rozmów telefonicznych, listów biznesowych, aktów prawnych Unii Europejskiej

OGÓLNODOSTĘPNE KORPUSY J. NIEMIECKIEGO

- ❑ zrównoważone korpusy z interfejsami konkordancyjnymi (Kookkurrenzdatenbank CCDB; COSMAS; DWDS),
- ❑ korpusy złożone z przypadkowo wybranych zasobów internetowych (Leipzig Corpora Collection),
- ❑ korpusy złożone z artykułów prasowych (NEGRA Corpus; GlossaNet; DWDS; Reuters Corpora),
- ❑ korpusy tematyczne i specjalistyczne, np. korpus języka byłej NRD czy korpus języka mówionego (DWDS); korpus tekstów z dziedziny polityki i turystyki, posiedzeń Parlamentu Europejskiego (Europarl), aktów prawnych Unii Europejskiej (OPUS)

TEKST 2.0 – KORPUSY „ZRÓB-TO-SAM” (*DO-IT-YOURSELF CORPORA*)

- Kolekcje tworzone przez nauczyciela lub grupy nauczycieli z wykorzystaniem gotowych tekstów w odpowiedzi na konkretne potrzeby klasy (Lee, Swales, 2006)
- Tworzone ze świadomością gatunku tekstu, domeny użycia języka i rejestru językowego (Thomas, 2002).
- Materiał językowy może pochodzić z takich źródeł jak gazety, listy biznesowe, beletrystyka, prace uczniów dla korpusów tekstów pisanych, a z kolei transkrypcje formalnych lub nieformalnych rozmów, programów radiowych (Chen, 2004).
- Korpusy typu „zrób-to-sam” („do-it-yourself corpora”) będą często jedyną alternatywą w następujących sytuacjach:
  - gdy gotowe korpusy są niedostępne z przyczyn finansowych czy logistycznych;
  - gdy uczniowie mają specjalne potrzeby wynikające z celu ich uczenia się (np. języki specjalistyczne),
  - gdy istniejące korpusy zrównoważone nie odzwierciedlają danych typów tekstów lub dziedzin życia (Tribble, 1997),
  - gdy celem nauczyciela jest ukazanie w większym stopniu języka potocznego, mówionego czy konkretnej odmiany geograficznej.

TEKST 2.0 – INTERNET JAKO KORPUS?

- Mimo znacznej ilości tekstów możliwych do przeszukiwania czy to przy użyciu powszechnie dostępnych wyszukiwarek czy też bardziej specjalistycznych narzędzi językoznawczych typu KWICFinder (<http://www.kwicfinder.com/>) Internet nie stanowi korpusu (Rundell, 2000), jako że typowy korpus jest tworzony z założeniem określonych kryteriów selekcji treści.
- Można rozważyć wykorzystanie określonych domen internetowych jako źródła jednorodnych materiałów do tematycznego korpusu.

MULTIMEDIA 2.0

- podcast, vodcast (YouTube)
- telewizja internetowa (Blinx)
- systemy lokalizacyjne i mapy (Zumi, Google Maps)
- edycja i miksowanie audio i wideo (Audacity)
- integracja audio, wideo, obrazów i tekstu w aplikacje (Flash, Jumpcut, Windows Movie Maker)

MULTIMEDIA W NAUCZANIU FONETYKI

- ❑ Synteza Text-to-Speech – Acapela Group,
<http://www.acapela-group.com/text-to-speech-interactive-demo.html>
- ❑ Synteza Speech-to-Text – Dragon NaturallySpeaking
- ❑ Poczta głosowa – Handybits,
<http://www.handybits.com/voicemail.htm>
- ❑ Edycja i miksowanie audio – Audacity,
<http://audacity.sourceforge.net>
- ❑ Animowany agent mówiący (animated speech agent) – CSCU Toolkit, <http://cslu.cse.ogi.edu/toolkit>
- ❑ Interaktywna prezentacja artykulacji dźwięków – Tutorpal IPA Slideshow, <http://www.tutorpal.com/slideshow/>
- ❑ Mówiąca przeglądarka internetowa – Ivona,
<http://www.ivona.com/iwr/>
- ❑ Fonetyczny dostęp w słownikach elektronicznych

WSPÓŁPRACA 2.0

- wiki
- sieciowe tablice interaktywne (online whiteboards)
- poczta głosowa
- wideokonferencje
- sieciowe procesory tekstu (online word processors)
- Second Life

E-LEARNING 2.0

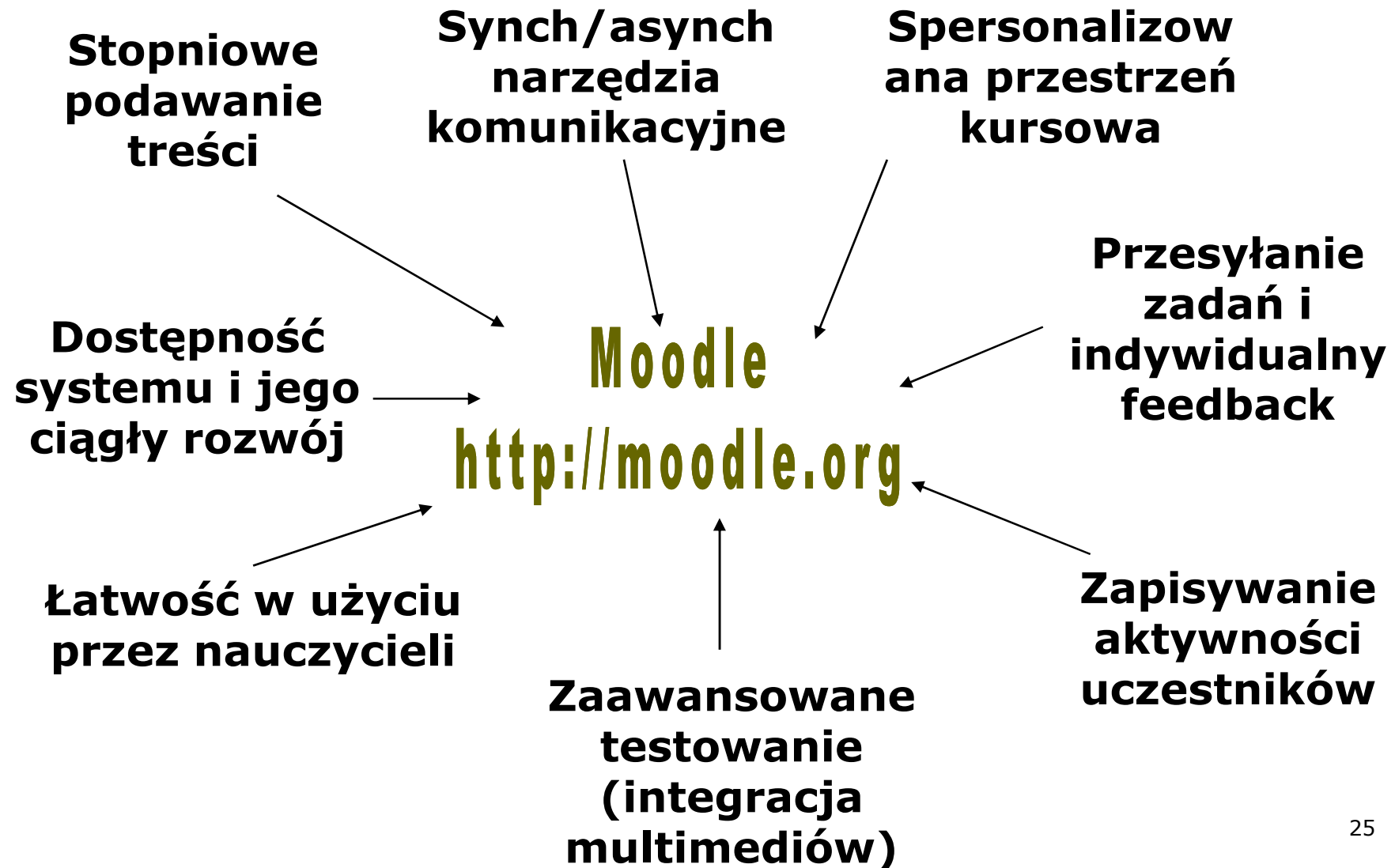

- ❑ wirtualne środowiska uczenia się (Virtual Learning Environments)
- ❑ Second Life
- ❑ narzędzia zarządzania projektami
- ❑ narzędzia monitorowania obecności w Sieci
- ❑ narzędzia oceniania i głosowania (SurveyMonkey)

SYSTEMY ZARZĄDZANIA WIEDZĄ

E-LEARNING 2.0 - TESTOWANIE ELEMENTÓW JĘZYKA

- rozliczne typy pytań
- tworzenie banku pytań, eksport/import pytań z
- pytania z elementami multimedialnymi
- data otwarcia i zamknięcia quizu, limit czasu
- wymieszanie kolejności pytań i odpowiedzi
- limitowanie liczby prób, próba na podstawie poprzedniej - „uzupełnianie” testu
- metody oceniania – najwyższa, średnia, pierwsza lub ostatnia
- możliwość punktów ujemnych za złe odpowiedzi
- przeglądanie punktów, odpowiedzi, informacji zwrotnej
- wyświetlanie quizu w bezpiecznym oknie
- zabezpieczenie quizu hasłem

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!!!

DR JAROSŁAW KRAJKA

**Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie**

jarek.krajka@wp.pl

***Teaching English with Technology –
A Journal for Teachers of English***

<http://www.iatefl.org.pl/call/callnl.htm>